

&

NIEUWSBRIEF

SOENNES
SWAERDES

nr. 12 - november 2022

Voor u opgelost

In Het Belang van Limburg staat wekelijks een rubriek waarin een journalist onder de titel 'Voor u opgelost' probeert om lezers met problemen te helpen. Onlangs kwam er nog een artikelenreeks bij die luisterde naar de naam 'SOS Energie – Wij wapenen u tegen de crisis'. De krant probeerde hiermee haar lezers met raad en daad bij te staan bij het verteren van de torenhoge energieprijzen. Allerlei tips en voorstellen passeerden de revue, zoals de thermometer van de centrale verwarming enkele graden lager zetten, minder lang of kouder douchen... maar nog niet zo lang geleden was het normaal

dat het 's winters in huis geen 20 graden was. Mensen trotseerden de kou zonder centrale verwarming, radiators, dubbele beglazing of geïsoleerde daken en muren. De open haard of de plattebuiskachel, vooral gekend als de Leuvense stoof, zorgden voor een beetje warmte. Warm water nodig om je te wassen? Dan moest de 'muur' (fluitketel) op die kachel. De wc stond buiten en ijsbloemen op het raam of rijm op de dekens behoorden jaarlijks bij het koudste seizoen. Verlichting was er nauwelijks: het schijnsel van de open haard, één olie- of carbuurlamp.

Nèèleke (Cornelia Thijs) in Gebroek achter haar spinnenwiel aan de Leuvense stoof.

Meester Steyfkens, Thomas Cops, Maria Steyfkens en priester Steyfkens kaarten aan de 'Lieëvese stoof'

Inhoud

Voor u opgelost	1
Illentrik in Zutendaal	2
Illentrikkers	3
Theodoor Thijs	3
Henri Dexters	4
Jan Martens	4
Gerard Remans	5
Merkwaardige cabiniers	5
Vroeger ...	6-8
Vervlogen tijd	8
Varia	9

Deze nieuwsbrief ontvangen of lid worden van Soennes & Swaerdes?

Wil je graag op de hoogte blijven van het reilen en zeilen van Soennes & Swaerdes?

Heb je interesse in erfgoed?

Ben je actief als onderzoeker van de Zutendaal-se geschiedenis?

Is plaatselijke heemkunde jouw ding?

Lees je graag artikels over de eigen streek?

Schrijf je dan snel in als sympathisant of actief lid via info@soenneseswaerdes.be

Sjaolhuus

Elke woensdag open van 14 tot 17 uur of op afspraak.

Op nog geen eeuw tijd is er op vlak van energievoorziening enorm veel veranderd. We willen jullie, onze lezers, aan de hand van gesprekken met de Zutendaalse 'illentrikkers' van het eerste uur in deze nieuwsbrief in vogelvlucht meenemen doorheen de geschiedenis van onze energievoorziening. We laten hun licht schijnen op de (r)evolutie die elektriciteit, gas en steenkool veroorzaakte bij onze ouders en voorouders. Theodoor Thijs (Trikdoer), Henri Dexters, Jan Martens (Sjangke d'n illentrikker), Gerard Remans (Zjierra van Mieke) en Piet Peters laten ons niet in de kou staan. Hun verhalen en de anekdotes van inwoners van Zutendaal doen ons misschien lachen om 'vroeger', om die 'goeie ouwe tijd' maar leren ons hopelijk ook relativeren, een kunst die onze voorouders als geen ander wisten te hanteren. En wat leren we nog? De goedkoopste en milieuvriendelijkste energie is degene die je niet verbruikt. Als dat geen kanjer van een tip is!

'ILLENTRIK' IN ZUTENDAAL

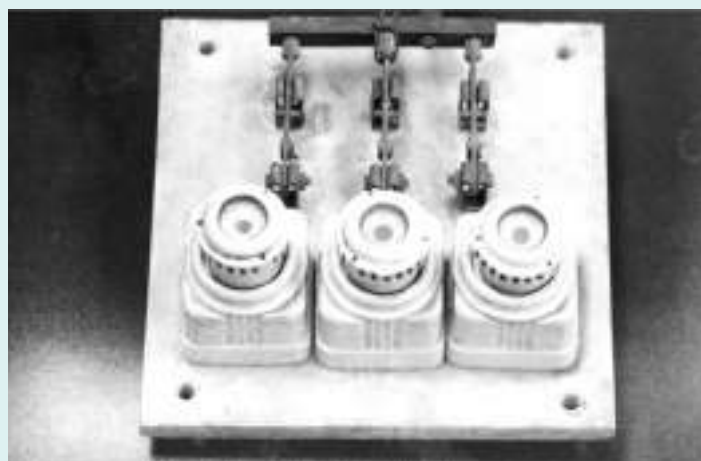
Zowel in het centrum van Wiemesmeer als in dat van Zutendaal zien we op oude postkaarten de eerste houten elektriciteitspalen

Pick-up van de Limburgse Electriciteitsdienst

Een ploeg van Interelectra in de weer met een A-paal

Elektriciteitsmateriaal uit de vorige eeuw - links een 'konteur' (meterkast) en rechts drie 'plaos' (zekeringen)

ILLENTRIKKERS ÈN ZIETTENDEL

ELEKTRICIENS IN ZUTENDAAL

Theodoor THIJS ('Trikdoer')

Theodoor Thijs, links als de besnorde jonge elektricien en rechts als de gepensioneerde, bezadigde man met de pijp

Trikdoer: "Toen ik in Waterschei alles kende en goed ingeburgerd was, kwam hier in 1927 een plaats vrij bij de gemeente. Stiennes Jan (Liebens) van Wiemesmeer was schepen in Zutendaal en wilde me graag hebben als elektricien. Ik slaagde in een examen en heb toen die plaats gekregen.

De elektriciteitscabine stond aan het gemeentehuis dat slechts een onderdeel vormde van de oude school op het Vijverplein. Het gemeentehuis bevond zich op de bovenverdieping en bestond uit een klein vertrek. Daarlangs had ik ook een klein plaatsje met een bureau en materiaal van de gemeente. Mijn ronde deed ik met de fiets. Alle materiaal zoals draad, potjes, sporen en zelfs een schuifladder van 8 meter ging de fiets op. Ik moest de elektriciteitslijnen onderhouden en het geld ophalen bij de mensen, waarna ik het moest doorsturen. Ik schreef iedere dag alles nauwkeurig in de boeken die tweemaal per jaar gecontroleerd werden. Het moest altijd tot op de centiem kloppen. De stroom kostte ongeveer 2,25 fr. per kilowatt. Daar moest ge dan nog wat taks bijtellen en de huur van de 'konteur' (meterkast of compteur). Telefoon was er niet. En als er iets stuk was dan kwamen de mensen me dat zeggen. Ik heb wel telefoon gekregen

Als tweede zoon en derde kind van Franciscus Thijs, een mijnwerker, en Christina Stulens, een vroedvrouw, werd in Wiemesmeer op 29 mei 1903 Theodoor Thijs geboren.

Op het einde van de Eerste Wereldoorlog riep kapelaan Swillens in de kerk af dat wie werk wilde hebben zich kon gaan aanbieden op de koolmijnen van Waterschei en Winterslag. Theodoor meldde zich aan in Waterschei, op dat ogenblik niet vermoedend dat dit zijn ganse verdere leven zou bepalen en waardoor hij later als 'Trikdoer' in heel Zutendaal een begrip zou worden.

Hij kwam op de mijn voor de eerste keer in zijn leven in aanraking met elektriciteit. Deze nieuwe en voor hem onbekende vorm van energie fascineerde de jonge Theodoor en hij begon na de werkuren lessen te volgen en 's avonds thuis te studeren.

toen Interelectra in 1937 de stroomvoorziening van de gemeente heeft overgenomen. Ik was één van de eersten samen met Pieters Baer (Peeters), Zjierra van Cops en Bèèr van Box (Stulens). De gemeente had ook telefoon in die tijd. Hij was geïnstalleerd bij Mèiers (Indestege) en ge kondt er gaan bellen, mits betaling natuurlijk.

In de jaren 1926-1927 had iedereen licht. Daarnaast waren er in de meeste huisgezinnen radio's en strijkijzers en in 1928 begonnen hier en daar de eerste elektrische wasmachines te verschijnen. De wasmachines werden gestookt maar er was een elektrisch motortje op gemonteerd om de vleugels te laten draaien.

Frigo's en diepvriezers waren er nog niet. Wel had bijna iedere boer een dorsmachine met een elektrische motor van 3 of 4 pk. Daar werd mee gedorst maar ook hout gezaagd. Dat moest ik allemaal installeren in een speciale stroomkast. De huizen met gewoon maar licht hadden twee draden. Doch daar waar ze een dorsmachine hadden, was drijfkracht nodig en moest ik 3 of 4 draden en speciale stroomkasten installeren. Herstellingen ging ik ook uitvoeren bij de mensen aan huis. Niemand kende iets van elektriciteit en de meesten waren er zelfs bang voor. Ze wisten eigenlijk niet goed wat elektriciteit was."

Henri Dexters werd op 12 oktober 1897 geboren in Daalgrimbie dat parochiaal eertijds nog bij Mechelen-aan-de-Maas hoorde. In deze gemeente en verre omgeving werd hij een gekende figuur omdat hij samen met zijn collega's een pioniersrol vervulde in de elektriciteitsvoorziening. Met zijn fiets trok hij op pad om palen in de grond te zetten, kabels te trekken, lampen op te hangen, herstellingen uit te voeren, bomen te snoeien, enz. Plantrekkerij en spierkracht waren in de beginjaren de voornaamste eigenschappen van een goede 'cabinier'. Ook Zutendaal behoorde tot zijn werkgebied. Samen met de gemeentelijke 'illentrikker' Theodoor Thijs en later Jan Martens legde hij te velde de basis van onze huidige stroombevoorrading.

Henri Dexters van Grimmie (Op-/Daalgrimbie)

Henri Dexters: "Licht hebben was mooi maar voor de meesten ook duur. 30 frank voor de aansluiting van één lamp. Dat hield in dat ge een lamp, het kapje, de knop en leidingen kreeg. Het bordje waarop de stroom op en af gezet kon worden, kostte de lui 25 fr. En aan de gemeente moesten ze ook nog 10 frank betalen voor de aansluiting tussen de elektriciteitspaal en het huis en tussen het huis en het schakelbord. In de meeste huizen namen de lui daarom maar één lamp met een snoer. Die zetten ze op tafel. Met die lamp liepen ze ook op en af tot aan de deur van de stal. Die lieten ze open. Zo-doende hadden ze in de stal licht om 's winters te melken en in huis gebruikten ze de lamp zodat de vrouwen in de keuken konden naaien en sokken stoppen. In de slaapkamer en de beste kamer was geen lamp. Toch waren sommige mensen bang voor de stroom, o.a. vader bij ons. Wij hadden destijds geen plaats om een 'menieëzie' te zetten. We moesten wachten tot we met een motor konden dorsen. Toen er stroom was, kocht vader een dorsmachine en ik sloot die aan zodat het niks zou kosten. Hij zei tegen mijn moeder toen we begonnen te dorsen en de stroom op de draden stond: "Tina, nu zullen we rap in de assen zitten". Nog een voorbeeld. Hier op de hoek van de weg hadden ze een elektriciteitscabine geplaatst. De mens van wie het land was, had hiervoor een stuk grond moeten afgeven. Hij zei: "Hier komt geen cabine. Ik wil hier geen lichten en ook geen vuur aan mijn land hebben. Hij was bang dat zijn land opbrandde." (lacht)

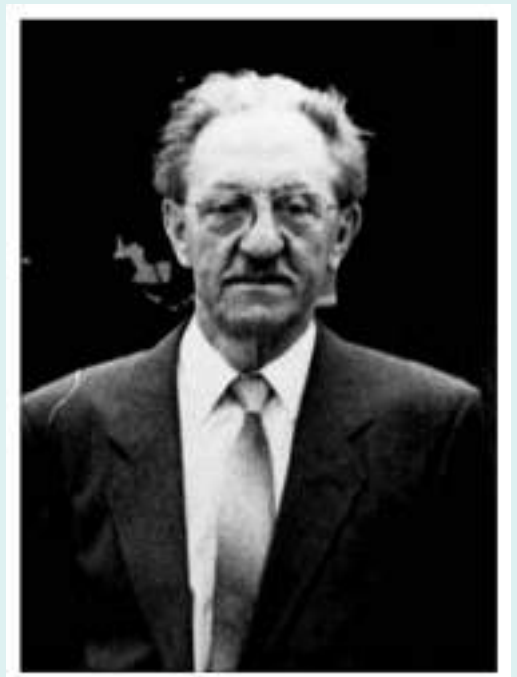
JAN MARTENS ('SJANGKE D'N ILLENTRIKKER')

Het verhaal van Jan Martens begint in 1949 toen hij in Gebroek Bertha Vliegen leerde kennen tijdens een van zijn werkzaamheden voor Interelectra. Hij kreeg opdracht om straatlicht aan te sluiten en daarvoor moest hij bij Bertha in huis op de gang een knop zetten die Bertha en haar familie uit en aan moesten draaien om de twee straatlichten in Gebroek te laten branden. Van toen af zou Zutendaal hem nooit meer loslaten. Voor hij naar Zutendaal kwam, woonde Sjang(ke), zoals hij in de volksmond genoemd werd, in Gellik waar hij sinds 1943 werkzaam was voor Interelectra. Na zijn huwelijk in 1953 moest hij alleen nog Zutendaal en Wiemesmeer doen.

Bertha Vliegen: "In de beginjaren zorgde Sjang voor de straatverlichting en het uitvoeren van herstellingen als de mensen zonder elektriciteit vielen. Hij had ook de ophaling van het geld moeten overnemen van Trikdoer, die aan een paalcabine in de buurt van 't Wit Paard een ongeval gehad had. Sjang moest tweemaandelijks rondgaan. Als hij dan thuiskwam met een som geld dan ging hij dat op de post storten. Die sloot om drie uur. Daarna hervatte Sjang zijn werk, dat tot vijf uur 's avonds duurde. Het geld dat dan nog binnenkwam, moesten wij altijd in huis verstoppen, zodat niemand aan het geld kon of het wist liggen.

Sjang had ook wel eens moeilijkheden met mensen die niet wilden of konden betalen. Niet dat er ruzie was maar die lui waren dan miscontent omdat ze zoveel moesten betalen en niet wisten hoe dat kwam. Sjang loste dat altijd op door te zeggen dat ze misschien een of ander elektrisch vuurtje of toestel hadden wat veel verbruikte. En uiteindelijk kwam het dan ook meestal uit dat ze iets aangesloten hadden met een hoog verbruik. Het waren ook bijna steeds dezelfde mensen die niet betaalden. Ze stonden dan al eens op het punt om afgesloten te worden. Stroom afsluiten werd al niet gauw gedaan. Dat ging zomaar niet.

Veel verbetering kwam er toen in de jaren zeventig veel nieuwe lijnen gemaakt en nieuwe palen gezet werden. Ganse straten. Het waren mensen van Dilsen die toen dikwijls in Zutendaal geweest zijn. Maar ook wij hadden hier iemand die dat werk deed, namelijk Zjierra van Mieke. Hij had vier of vijf mensen in dienst en hij heeft jaren voor Interelectra gewerkt."

Jan Martens (Sjangke d'n illentrikker)

Gerard Remans (Zjierra van Mieke)

Gerard Remans werd als zoon van houtbewerker-landbouwer Jan Remans en Maria Gregoor geboren op 12 oktober 1918. Hij was elektricien en als zelfstandig aannemer van elektriciteitswerken voerde hij vele jaren opdrachten uit voor Interelectra. Het ging dan om aannemingen waarbij nieuwe elektriciteitspalen moesten geplaatst en lijnen aangelegd worden. Zjierra van Mieke, zoals hij in de volksmond naar zijn moeder (Mieke vanne hêi) genoemd werd, had vier of vijf mensen in dienst en beschikte over de nodige voertuigen en materialen. Omstreeks 1953 opende hij ook een winkel langs de Sprinkelestraat waarin hij allerhande elektrische toestellen en jachtgeweren verkocht. Omstreeks 1980 nam Piet Peters zijn werkzaamheden voor Interelectra over.

Merkwaardige 'cabiniers'

Net als andere gemeenten heeft Zutendaal zijn dorpsfiguren gekend, aan wie tal van anekdotes verbonden zijn die we al tientallen keren hebben horen vertellen maar die steeds weer opnieuw boeiend en amusant zijn. Twee van die mensen willen we hier even 'belichten' omdat zij een tijdlang in de 'kebien' achter Mèiers, de eerste elektriciteitscabine in Zutendaal, gewoond hebben en destijds aldus vereenzelvigd werden met die woonplaats.

De 'kebien'

Jozef Vangeneugden

Op de Besmer, niet ver van het Oud Kantoor, leefde omstreeks het midden van de 19de eeuw een zekere Vangeneugden. Hij was overal gekend onder de volksnaam 'd'n Êierman'. Twee van zijn zonen waren 'Êierriekes' en 'Eiersjaef'. Deze laatste werd geboren als Jozef Vangeneugden en groeide uit tot een onvergetelijke dorpsfiguur. Die faam had hij te danken aan het feit dat hij tijdens de Eerste Wereldoorlog zagezegd een Duitse zepelin had neergeschoten.

Jef Vangeneugden

Jules Droogmans

Jules Droogmans was afkomstig van Alken, waar hij op 31 mei 1895 geboren was. Na een tijd belandde hij in Zutendaal waar hij een graaggeziene dorpsfiguur werd vanwege zijn goede inborst en zijn eenvoud. Ondanks de vele tegenslagen in het leven, verloor hij nooit de moed. Jules heeft zijn ganse leven moeten zwoegen om zijn bestaan te verzekeren. Iedereen kon beroep op hem doen, ook nog toen hij in 'de kebien' verbleef.

Jules Droogmans

Vroeger, tussen licht en donker

Getuigenissen uit het dagelijkse leven over elektriciteit

Besmer: "Het moet rond de jaren 1927-1928 geweest zijn. Er waren toen nog geen straatlampen. We hadden een bezoek gebracht aan familieleden, die ongeveer 500 meter verderop woonden, en waren op de terugweg. Op zeker ogenblik moesten we vanop de grote weg een zijweg nemen maar er was geen middel om die zijweg te vinden. Ge kondt wel aan de bomen gaan voelen maar daarmee wist ge nog niks meer. Er zat niks anders op dan te wachten tot er een auto aankwam ... maar er reden toen nog niet veel auto's. Het heeft heel lang geduurd vooraleer we dankzij het beetje licht van de autolampen de zijweg konden terugvinden om op huis aan te gaan."

Besmer: "In 1949 had ik me een laspost gekocht. Ik mocht hem echter alleen maar gebruiken tussen 10 uur 's avonds en 6 uur 's morgens omdat hij teveel stroom van het net afnam. Dat kwam omdat de stroom via een lichte lijn van Stalken moest komen. Tot op een kilometer afstand gingen in de huizen de TL-lampen uit als ik met mijn laspost begon

te lassen. De mensen in de geburen waren dan zo kwaad op mij."

Roelen: "In Roelen was in die tijd nog geen stroom. Ik heb er toen een man gekend die het deksel van de Leuvense stoof opnam om door de vlam licht in huis te hebben als hij iets wilde zien."

Stalken: "Ik was vroeger een van de gelukkigen die werken kon gaan met een fiets met een carbuurlamp. Bij Mattie en bij Lies vanne Kèster in de winkel kondt ge blokjes carbuur kopen. In het reservoir van de lamp moest ge dan nog een weinig water doen en uw fietslamp brandde. In de winter als het wat harder gevoren had dan gebeurde het wel eens dat het licht uitging omdat het water bevroren was. Het enige middel dat we toen bij de hand hadden om de fietslamp aan het branden te krijgen was in het reservoir urineren om het te ontdooien."

Vroeger, tussen warm en koud

Getuigenissen uit het dagelijkse leven over steenkool en gas

Doorheen de geschiedenis van de laatste eeuw komen we in Zutendaal ook verschillende mensen tegen die handel dreven in kolen en gas. We brengen hen hierna even in herinnering en opnieuw tot leven aan de hand van foto's en anekdotes. Het gaat om Albert Beuls (van Toemmeze) uit Wiemesmeer, Francis Hermans en nakomelingen (Sis van Kiepkke) uit Gewaai en Jaak Cops (Zjaak van Jammetèize) uit de Sprinkele. We starten echter met een mooie anekdote uit de lagere school in Wiemesmeer.

Juffrouw Hélène Schrijvers (lagere school Wiemesmeer): "In de winter ging ik voor de mis de stoof leegmaken en de assen uitdragen. Ik had dan ijskoude handen van naar Wiemesmeer te fietsen en dan moest ik dat ijzer van de stoof, dat ook ijskoud was, vastnemen en omschudden. Dan de stoof opstoken zodat het na de mis een beetje warm was als de kinderen kwamen. We moesten zelf de klas poetsen, voor dennknoppen zorgen en kolen inhalen om de stoof aan te doen. De kinderen gingen ook wel eens een namiddag dennknoppen rapen."

Hélène Schrijvers in de klas met centraal een kachel in de school van Wiemesmeer

Albert Beuls,
kolenhandelaar in Wiemesmeer

moesten de zakken op de camion gezet en bij de klanten gelost worden. Zakken van 50 kilo tillen was toen een fluitje van een cent.

De meeste mensen stookten antraciet, kolen die uit Duitsland kwamen. De mijnwerkers kregen vette kolen in ruil voor de bons die ze bij hun loon van de mijn ontvingen.

De meerderheid van de klanten had kolenkachels maar er waren er ook met een kolenketel voor de centrale verwarming. Die laatste stookten meestal cokes."

Jos Beuls uit Wiemesmeer: "Mijn vader was kolenhandelaar. In het begin nog met paard en kar, later met een vrachtwagen. Als klein manneke mocht ik eens met hem meegaan naar Toem vanne Sjrèver in Gebroek. Die had 500 kilo kolen besteld. De kar werd geladen met zakken van 50 kilo. Met paard en kar trokken we naar Gebroek. Daar werden de zakken gelost. Ik moest de kolenzakken naar de kant trekken zodat pa ze kon afnemen. Met paard en kar terug naar Wiemesmeer. Een halve dag was om.

Ik hielp mijn vader met het laden en het leveren van kolen. Ik reed meestal met de lichte vracht. Mijn broer Herman hielp me. Pa zorgde dat hij op tijd de rekeningen klaar had om bij de klanten te kunnen afrekenen. Betalen ging toen meestal cash of soms ook met een cheque.

Ik herinner me dat we op een zaterdag eens 19.000 kilo kolen bij de klanten hebben geleverd. Een huzarenstukje. We moesten de kolen opscheppen met zo'n grote kolenschop en ze in de bak van de bascule doen. Dan de kolen in een kolenzak omkieperen. Zakken van 50 kilo. Eerst waren dat jutezakken maar later kwamen er ook nylonzakken. Het waren vierkante zakken die meestal rechtop bleven staan als ze gevuld waren. Dan

'Sis van Kiepké' (Francis Gregoor)

Maria Gregoor uit Gewaai: "Pa (Sis van Kiepké) heeft nog hout geleverd aan de mijn van Waterschei maar het meeste ging toch naar Luik. Hij bracht het hout dan altijd naar de statie in Zutendaal, aan Mèiers Dreeske, of naar Lanaken of Munsterbilzen, al naargelang de plaats waar het bos lag. Omdat ze hout leverden aan de mijnen had vader ook kolencommerce. Die kolen kwamen met de trein af. Het waren magere kolen. Hier zaten de vette kolen.

In de woonkamers werd met hout gestookt maar in de 'goei kamer' hadden de mensen een stoof staan die ze met kolen stookten. Niemand hield de stoof dag en nacht aan maar ze werd 's morgens opnieuw aangemaakt. De varkensketel en de koeketel werden met hout gestookt. Ook de was werd in een grote ketel met hout gestookt.

We hadden in huis een grote open schouw. De oven stond buiten maar we stookten 'm langs binnen. Er stond ook een koeketel. Dat werd allemaal langs elkaar gestookt. Er lag dan ook altijd een schans bij en er stond een 'baessem' om alles bijeen te borstelen. Het lag een beetje aan de wind of de damp het huis binnenkwam. Als hij van de boskant waaide dan moesten we altijd de deur dichtdoen. Dan dampte het. Als hij van de andere kant kwam dan sloeg de damp terug.

De camion van 'bij Sisse' (Gregoor) in Gewaai

Bij ons in de straat waar pa gebouwd had, woonde niemand anders dan wij. De kortste gebuur was Pawkes Sjang, een oude jonkman, die een of twee keer per week met de kruiwagen met dennenknoppen naar Maastricht ging. Voor het geld dat hij ervoor kreeg, bracht hij winkelwaar mee.

Er waren wel meer mensen die met dennenknoppen naar Maastricht gingen. Roeie Riekkés ging zeker elke week. Ge mocht die knoppen overal gaan rapen, ook in de gemeentebossen. Dat kon geen kwaad. Maar 'dènnespange sjaare' mocht niet. Dan 'sjaarzde 't vèt waeg', zeiden de mensen. In Maastricht liepen ze u na voor dennenknoppen om de stoof aan te doen.

Vanuit Lanaken, van de Bessemerstraat, kwamen er veel mensen naar Zutendaal om in de gemeentebossen 'stoebkes' te halen. 'Stoebkes' waren de kleine stobben (stronken) die na het kappen van de bossen waren blijven staan. Als die stobben een jaar gestaan hadden dan gingen ze bijna vanzelf los. Terwijl ze nog in de grond stonden, kaptten de lui ze al in twee of drie stukken. De grote wortels werden eraf gedaan en als ze dan een deel 'stoebkes' bijeen hadden, kwamen ze met handkarren en gingen naar Maastricht."

Na de oorlog 40-45 kwamen de gasvuurtjes in zwang en moesten er gasflessen verkocht of geleverd worden. Zjaak van Jammetèize (Jaak Cops) en zijn echtgenote Maria Colla hadden, nadat zij hun kolencommerce in 1958 verkochten, een winkel met moderne huishoudspullen en -toestellen langs de Sprinkelestraat (tegenover de elektriciteits- en wapenwinkel van Zjierra van Mieke). Zij verkochten ook gasflessen. Voor het leveren ervan schakelden ze regelmatig hun zonen in. Eerst waren dat Robert en Jean, later Jos en René. Daar waar de kolen nog vervoerd werden met paard en kar, gebeurde het vervoer van de gasflessen gemotoriseerd.

De winkel van Cops-Colla (bij Zjaak van Jammetèize)

Jos en René Cops helpen bij het leveren van flessen gas

VERVLOGEN TIJD

En dan was er nog de tijd dat hout de meest belangrijke bron van warmte in de huizen was. Met de aanplant van dennenbossen, vooral in functie van het winnen van mijnhout, kregen de mensen ook andere dennenhoutprodukten zoals schors of dennenappels ('knèp') ter beschikking. Na de herfststormen werden die dan geraapt en kon men er 's winters de haard of, samen met de mutsaarden (sjanse), de bakoven mee aanmaken.

Houthandelaren zoals Pieter Hermans (Haote Pier) rooiden dennenbossen en leefden van de opbrengst van de verkoop ervan. Bèèrke Remans vervoerde hout.

*Een groepje Zutendaalse houthakkers.
Wie kent deze stoere kerels en bezorgt ons de namen?*

*'Haote Pier' (Pieter Hermans)
houthandelaar*

Hubert (Bèèrke) Remans vervoerde een tijdje voornamelijk hout voor de mijnen en "apelestiehe" voor fruitboeren in Haspengouw

Fietstocht Tweede Wereldoorlog

Sinds de fietstocht op zondag 29 mei de relictten van de Tweede Wereldoorlog in Zutendaal met elkaar verbindt, werd op Monumentendag (zondag 11 september) de kaap van 1000 downloads van de applicatie bereikt.

ERFGOEDBOOM IN DE KIJKER

In de vorige nieuwsbrief vermeldden we reeds dat de Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst (IOED) van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland het zoeken naar onze jaarlijkse erfgoedboom voor één jaartje ondersteunt, ook nu weer met de medewerking van de gemeentelijke diensten Erfgoed en Milieu. 'Natuurlijk Zutendaal' stapt vanaf dit jaar mee in dit initiatief. Deze vier beslisten laatst gezamenlijk welke boom de titel van Erfgoedboom 2023 volgend jaar dragen mag. IOED wist de Provincie Limburg te overtuigen eenmalig een mooie som ter beschikking te stellen om te investeren in het welzijn van de gekozen boom. Rond de eindejaarsdagen komen jullie via onze nieuwsbrief, het gemeentelijk infoblad De Oosterzon en sociale media van 'Soennes & Swaerdes' en 'Natuurlijk Zutendaal' te weten op welke erfgoedboom de keuze gevallen is. In mei volgend jaar organiseren we naar analogie met vorig jaar een feestelijke viering.

REACTIES OP FOTO'S 'VERVLOGEN TIJD' VAN ONZE VORIGE NIEUWSBRIEF (N° 11)

Albert Aerden: "We zien hier niet Martin maar wel Jules Oyen (spreker rechts), die in 1965 schepen werd. We zien Jules ook op de foto hiernaast (rechts achter de spreker)."

Chris Remans: "Op deze foto zien we niet Boud maar (hoogstwaarschijnlijk) wel Wim Reggers (CVP-Genk) als 2de van rechts. Op de foto hiernaast staat hij als 7de van links."

Duimpje

Henri Lenaerts was jarenlang actief bij voetbalclub Zutendaal V.V. Met trots kijkt hij teug op deze jaren. Hij heeft dan ook wel wat herinneringen bewaard van deze periode uit zijn leven, bestaande uit foto's en krantenknipsels. We steken ons duimpje voor Henri omhoog omdat hij ons deze archiefstukken geschonken heeft. Merci Henri.

